

SESAME

Schilderijenproject 2022-2023 Leuven Centraal

Schilderijenensemble IS THIS WHO WE ARE? OR WHAT WE FEEL INSIDE?

SESAME betekent in deze projectcontext niet zozeer een ontsnapingsplan ontwerpen om de grot te openen en te vluchten zoals gekend uit de avonturenverhalen van de rovers rond Ali Baba. **SESAME** is het openen van een ontmoeting: door een 'waar' gesprek en in elkaars ogen te kijken, duikelen in het innerlijk veld van de ander, van elkaar, van het alles.

Zeven kunstenaar-gevangenen en KNEPH realiseerden vier grote schilderijenensembles voor vier kleine cellen waar sinds corona virtueel bezoek werd toegelaten. Het intense proces garandeerde geen censuurtoepassing en creatie vanuit persoonlijke opinies en biografie. Via reflectie, bevraging, experiment, beleving, onderzoek, technische en kunsthistorisch leerproces transcendeerde het individuele naar het universele.

Functioneel aspect van dit project is: de aankleding van de lege ruimte, de akoestiek bevorderen maar intensioneel is het vooral een kans tot expressie van de schilders en inspiratie kunnen bieden aan de sprekers tijdens het virtueel bezoek in het kader van verbetering van affectieve contacten tussen de gevangenen en de buitenwereld.

De verhalen, zowel de documentaire duiding als de fabulaties, zijn beschikbaar ter plekke in de bezoekkamers in het Nederlands, Frans en Engels en begeleiden de geschilderde beelden met sterke inhoud.

Onze dank voor dit project gaat uit naar:

- De schilders
- De begeleidende kunstenaars van KNEPH: Ilse, Theo en Douwe.
- Coördinatie: Anne.
- Documentairemakers intern gebruik: Jail TV en Compas.
- Financiering: CAW Oost-Brabant.

Schilderijenensemble IS THIS WHO WE ARE? OR WHAT WE FEEL INSIDE?

De mens in ons of het dier in ons?

Zijn we mensen/menselijk of zijn we beesten?

Wie zijn we?

Criminelen zijn geen mensen meer voor anderen. Maar dat is niet zo. Onze eigen blik kan zelf ook niet meer ontwaren wie we zijn.

De 7 kunstenaars nemen een op-mijn-gemak-pose aan.

Zonder oordeelsbeladen blik.

De gekozen dieren, de dieren die een beeld geven van wie ze zijn vanbinnen, tonen wat niet 'gezien' wordt door anderen of wat ze voor anderen verbergen.

De commentaarschilderijtjes **IS THIS WHO WE ARE? OR WHAT WE FEEL INSIDE?**

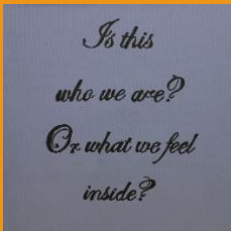
vertellen over hoe de schilders hun innerlijke dieren zien

Eekhoorn

“Wanneer iemand in zijn leven iets 'kwaads' doet, is dat een moment dat hij een keuze maakt: kies ik om iets 'kwaads' te doen dan blijf ik hangen in de strop, kies ik om het niet te doen, dan kan ik in vrijheid springen op de takken van de boom. Dat zijn de consequenties van mijn daden.”

Maar dikwijls gebeuren misdaden in een vertroebelde staat. Dan gebeurt de handeling in een moment van bewustzijnsverlies/verstandsverbijstering, zonder kwaad opzet.

Is this who we are? Or what we feel inside?

Sneeuwluipaard

Een prachtig dier. Maar het wordt zelden gespot. Het zwerft eenzaam door de bergen.

Tchow Tchow

“De hond is de beste mensenvriend.

Deze hond is een 'immigrant' en alhoewel die in Tibet een gigantisch sterk dier is, is hij hier ten prooi aan een stedelijke - te drukke - omgeving.

Dit is mijn jeugdherinnering: het was mijn eerste verlies van een lief wezen.”

Kanarie

De Japanse bloesem verwelkomt het ontsnapte vogeltje. De lente is paradijselijk.

“Ik heb vele momenten van twijfel gehad en heb ze nog. Ik had mijn idealen verloren door de harde realiteit van onze samenleving.

Ik denk dan aan dat kleine vogeltje dat zo opgewekt blijft fluiten ondanks guur weer of loerende vijanden. Zo eenvoudig en kontent met maar weinig dingen”

Ezel

In het middenpaneel transformeert een mens in een ezel. Een filmster-ezel, iedereen herkent Shrek en vindt hem grappig. Hij speelt de domme.

Op het kleine commentaarschilderijtje transformeert een ezel in een mens. Geen komedie meer. Geen masker.

Olifant

Zo lomp en reusachtig als deze kolos mag lijken, zo slim en sociaal is de olifant. Olifanten begraven hun stamgenoten en zijn herkenbaar aan de rimpeltjes rond hun kleine oogjes. Ze beschermen elkaar in de kudde zoals mensen dat doen in hun familie.

Leeuw

Een vaderdier.

De leeuw is niet zomaar een strijdvaardige koning met vlijmscherpe klauwen, hij waakt over zijn gezin.

ZINVOLHEID evaluatieopmerkingen van de schilders

Het schildersatelier was een uitlaatklep. Alles blijft malen in het hoofd, dat ontploft soms bijna, en echt kunnen spreken over wat er gebeurd is of wat dit teweeg bracht voor mezelf of anderen, is niet mogelijk. Met kunst werken is anders dan therapie, het gaat veel dieper.

In de gevangenis word ik gedwongen om tot rust te komen. Ik wil die tijd benutten om te veranderen. En dat kan door inzicht te verwerven. Via kunst kan ik dit doen. In het atelier is er stilte.

Door te tekenen komt er emotioneel veel los dat ik aan niemand anders kon toevertrouwen. We werken samen in dezelfde ruimte en met deze mensen kan ik me laten zien. Een serieuze babbel, iets samen oplossen .... Dat doet veel.

Verlies van menselijkheid is een feit. Anderen bekijken u als een monster. Ik heb ook een afschuw van mezelf, ik zit hier niet voor niks. Maar ben ik geen mens meer? Ik wist niet dat ik ook iets kan vertellen, maar het gebeurt in het atelier vanzelf.

Een ontsnappingskans van de gevangenisituatie: binnen de muren is het overleven, op alle gebied. Met fantasie en beelden maken zit ik nog wel met mijn lijf vast maar mijn geest kan bewegen. De omgevingscontext is anders.

Kunst maakt alles mooier. Het leven wordt draaglijker, zeker hier waar alles ingeperkt wordt.

We worden (door ons verleden) gecategoriseerd, we zijn killers of misdadigers en blijven dat. Maar verandering kan ook, of, ik weet dat eigenlijk niet, ik hoop dat. Het is een wake up call voor onszelf en voor de instelling, dat we mensen zijn.

In de gevangenis voel ik me een gedrild mens. Door wat ik doe, zeg, denk, voel .... hier in het atelier, ben ik geen object meer, ben ik niet meer ontmenselijkt.

Sociale band met de maatschappij (re-integratie) kan door culturele en persoonlijke groei. Dat is een universeel recht van de mens.

Vanaf het eerste moment was het magisch wat er gebeurde in het atelier. We bouwden bruggen, we maakten connecties ....

Het was meer dan bezigheid of recreatie. Onze weerbaarheid groeide.

Kunst maken is veelzijdig: niet alleen technisch bijleren, ook creatief en kritisch denken werd gestimuleerd. En het is ook sociaal: open staan voor wat anderen denken en doen.

